

Spis treści

WSTĘP	11
1 KONSUMENT NA RYNKU FINANSOWYM - ASPEKTY TEORETYCZNE	19
1.1. Konsument a rynek finansowy - ujęcie definicyjne	19
1.2. Konsument na rynku finansowym - wybrane teorie ekonomiczne	23
1.2.1. Teorie dotyczące konsumpcji i oszczędności poprzedzające prace Modiglianiego i Friedmana	27
1.2.2. Teoria cyklu życia oraz teoria dochodu permanentnego jako fundamenty interakcji konsumentów z rynkiem finansowym	31
1.2.3. Rozszerzenia teorii cyklu życia	38
1.2.4. Behawioralna teoria cyklu życia	41
1.2.5. Podsumowanie koncepcji teoretycznych	47
1.3. Decyzje finansowe konsumentów	52
1.4. Asymetrie, heurystyki i błędy poznawcze	56
1.5. Nadmierne zadłużenie - model LC-PI i jego implikacje	69
1.6. Wykluczenie finansowe	75
2 PRODUKTY I USŁUGI FINANSOWE JAKO ŹRÓDŁA RYZYKA DLA KONSUMENTÓW	85
2.1. Kredyt konsumencki jako podstawowy produkt finansowy	85
2.1.1. Kredyt konsumencki - rys historyczny	88
2.1.2. Formy kredytu konsumenckiego	94
2.2. Finansowanie dostarczane przez niebankowe instytucje kredytowe	101
2.3. Wybrane produkty oszczędnościowe i inwestycyjne	105
2.3.1. Lokaty bankowe	109
2.3.2. Papiery wartościowe	110
2.3.3. <i>Crowdfunding</i>	114
2.4. Produkty ubezpieczeniowe	118
2.5. Upadłość konsumencka jako szansa na nowe otwarcie	121

3

OCHRONA KONSUMENTA NA RYNKU FINANSOWYM	125
3.1. Przedmiot i zakres ochrony - aspekty regulacyjne	125
3.2. Odsetki i lichwa na rynku finansowym - ujęcie historyczne	128
3.3. Współczesne doktryny i wybrane regulacje prawne w sferze ochrony konsumentów na rynku finansowym	136
3.3.1. Legislacja prokonsumencka w Stanach Zjednoczonych - przegląd wybranych regulacji dotyczących rynku finansów konsumenckich	136
3.3.2. Legislacja prokonsumencka w Unii Europejskiej - przegląd wybranych regulacji dotyczących rynku finansów konsumenckich	142
3.4. Podstawy formalno-prawnego systemu ochrony konsumentów w Polsce	155
3.5. Aktualne regulacje w zakresie maksymalnego kosztu kredytu	167
3.6. Nowe zagrożenia na rynku finansów konsumenckich wynikające z niedoskonałości regulacji	169
3.6.1. Arbitraż regulacyjny i nadzorczy	169
3.6.2. Cyberprzestępczość	172

4

WIEDZA FINANSOWA A ROZWÓJ RYNKU FINANSÓW KONSUMENCKICH	175
4.1. Wiedza, wiedza finansowa i umiejętności finansowe - ujęcie teoretyczne	175
4.2. Teoria społecznego uczenia się Bandury	178
4.3. Wiedza finansowa i dobrostan finansowy - perspektywa badań naukowych	180
4.4. Technologia a kompetencje finansowe konsumentów	190

5

WIEDZA FINANSOWA POLAKÓW - BADANIE WŁASNE	193
5.1. Założenia i metodologia przeprowadzonego badania własnego	193
5.1.1. Cel prowadzonych badań	194
5.1.2. Charakterystyka grupy badawczej	195
5.1.3. Wykorzystane metody badawcze i statystyczne	196
5.2. Wyniki badania	198
5.2.1. Analiza wyników w zakresie deklarowanego poziomu wiedzy finansowej	198
5.2.2. Analiza wyników dotyczących praktycznych aspektów korzystania z produktów i usług finansowych	200

5.3. Analiza zależności poszczególnych zmiennych i wiedzy finansowej konsumentów w świetle badań własnych	203
5.3.1. Ocena zależności między wiekiem i wykształceniem badanych osób a wiedzą w zakresie usług finansowych	203
5.3.2. Ocena zależności pomiędzy miejscem zamieszkania i strukturą gospodarstwa domowego badanych osób a wiedzą w zakresie produktów finansowych	207
5.3.3. Ocena zależności pomiędzy sposobem podejmowania decyzji finansowych oraz strukturą gospodarstwa domowego a praktyką zawierania umów kredytowych	210
5.3.4. Ocena zależności pomiędzy doświadczeniem w korzystaniu z kredytów oraz kredytów konsumenckich a wiedzą w zakresie usług finansowych	212
5.3.5. Ocena zależności pomiędzy cechami demograficznymi respondentów a ich praktyczną wiedzą w zakresie korzystania z kredytów	214
5.4. Dyskusja i wnioski	217
5.5. Konkluzje i rekomendacje odnośnie do kierunków dalszych badań	220
PODSUMOWANIE	225
Bibliografia	235
Spis rysunków	257
Spis tabel	259